

В гуртожитку під Новий рік

Лариса Письменна

— Альошко, дай запалити! Чуєш?

— Ммм... одв'яжись.

— Ну дай хоч бичка!

— Сам останнього допалюю.

— Скнара!

Альошка короткозоро схиляється над зошитом, куйовдячи руде і без того скуйовджене волосся.

— Та-ак, а коли ми спробуємо таким чином... Гм, знову не те... Не піддається, чортяка!

— Матема-атик! — буркотить Віктор і перевертається на другий бік. — Гордість і надія курсу! А придивитись — звичайнісінький сухар. І це — майбутній педагог! Не уявляю, чому ти можеш навчити молоде підростаюче покоління? Я б таких ізолював від порядних людей, щоб на нерви не діяли.

— Ех, — мрійно зітхає Данько, і від його могутнього подиху під ним жалібно квилить вузьке залізне ліжко. — Зараз порядні люди печуть пироги, смажать гуску, купують у гастрономі...

Уявивши те, що можуть купувати у гастрономі порядні люди, Данько тихо стогне і перетягає на одну дірочку свій ремінець. Його кругле, вилицювате обличчя набирає страдницького виразу.

— Замовкни, Даниле, і не терзай моєї душі, — огризається Віктор. — Смажена гуска, пироги... обивательщина! Цікаво знати, чому в наш космічний вік у радянського студента такі заземлені мрії?

— Заземлишся тут... А ти відмовився б?

— Я стою вище від цього. А на тебе дуже гнівається наша офіціантка Ніночка.

— Чого?

— Замордував, каже. Не встигну на стіл поставити повну тарілку з хлібом, а Данько вже й з'їв. Не встигаю підносити.

— Еге, як посидиш п'ятий день на самому борщі та чаї...

— Соромся, Даниле! Ти ж перший надумав купити Володьці складчину пальто, а тепер скиглиш. До речі, а де Володька?

— Вештається, мабуть, по вулицях та за своєю Марусиною тужить. Дивак!

— Ну, це справа не твого примітивного інтелекту. А взагалі — пора їх помирити. Набридло дивитися на його кислу фізію.

— Таких помирить! Не забуде вона йому того вірша.

— І треба ж було йому загубити саме того, де він їй в коханні освідчується! Хоча б імені не називав.

— Ото ж! А Маруся образилася. "На сміх мене перед усім інститутом виставив".

— Хотів би я знати, який іуда наліпив ці нещасні вірші на дошку наказів? Щоб отак по-свинському втопити людину.

— Валерій, напевне. Він на таке здатен.

— Не розумію! — люто гупає кулаком об стіл Альошка. — З усіх боків до нього підступаю, а він не береться, гад...

Віктор ліниво підводиться з ліжка, бере в Альошки підручник з вищої математики і починає його гортати.

— Дитя моє, коли вже сам Ейлер не зміг його взяти, то куди тобі! Цей інтеграл взагалі взяти неможливо.

Альошка вихоплює підручника і перечитує те, що Віктор помітив нігтем.

— От лопух! Його ж треба брати методом наближеного інтегрування. А я до нього і сьак і так, а він, голубчик, ніяк!

— Ні, братці, не лежить мені сьогодні душа до підручників. — Віктор знову вмощується на ліжку. — А ти, Даниле, вже розправився із своїм англійським хвостом?

— Я б зараз із печеним поросям розправився, — тоскно гуде Данько. — В людей Новий рік, а в нас...

— Сумні твої справи, Данилочку, — лукаво співчуває Віктор.

— Сумні.

— А сказати — чому?

— Сам знаю, — відчуваючи чергову каверзу, хмуриться Данько.

— Знаєш, та не все. Незабаром на Венеру полетить космічний корабель з людьми й піддослідними собаками. Я точно знаю, що й од нашого інституту представник буде. Спершу хотіли послати тебе, а далі й передумали. Пожаліли безневинних тварин.

— Яких тварин?

— Піддослідних собак. Ти ж їх усіх строшиш;

— А ну тебе. Слухайте, хлопці, а може, підемо до Васька Федоренка? Він же запрошував...

— "Запрошував". У них же складчина! Ніякої гордості в тебе, Даниле, немає.

— Хлопці, можна до вас? — дзвенить за дверима дівочий голос.

Віктор зривається з ліжка, обсмикує піджак і широко розчиняє двері. Його лукаве, рухливе обличчя розпливається галантною посмішкою.

— Для тебе, Надійно, наші двері завжди навстіж!

— Навіщо так широко, хіба я гладка?, — сміється Надійка і кокетливо позирає на Віктора. — А де ваш Володька?

— Ну от — уже й Володька! А ми втрюх, такі козарлюги, хіба не можемо замінити одного мізерного Володьку?

— Тоді всі втрюх танцюйте за Володьку: йому переказ.

— Гроші???

Віктор вихоплює з Надійчиних рук магічного папірця — грошовий переказ, Данько жваво схоплюється на рівні, "математик" Альошка схвильовано відсуває вбік зошити.

— Сорок карбованців, живемо, хлопці! — пускається Віктор навприсядки. — Ну,

Даниле, старий шкарбане, що там порядні люди купують під Новий рік у гастрономі? Ми ж самі тепер порядні люди! Надієчко, ти — найкраща дівчина в світі! Запрошуємо всю вашу кімнату до нас — на зустріч Нового року! Банкет ушкваримо на славу!

— А що ж, і прийдемо, коли запрошуєте. Тільки ж Маруся не піде.

— Як це — не піде? Вона ж не до Володьки, а до нас! Приведіть!

— Валерій її запросив у свою компанію. Вона вже пообіцяла.

— Валерка? Отой стиляга, отой нікчема, отой мамин сопливчик! — ухопився за голову Віктор. — Тут за нею такий хлопець гине — окраса інституту, поет, романтик! А Валерка — ледащо! Не бути тому!

— А що ми зробимо? Всупереч нам піде...

— Та ти зрозумій, якщо Маруся піде з Валеркою, тоді вже їх сам лисий дідько не помирить!

Данько рішуче відтиснув убік Віктора:

— Як тільки воно з'явиться на горизонті, ти стукни до нас, а я вже сам раду дам. І дорогу до гуртожитку воно забуде.

Він злегка ворухнув широкими плечима, і з цього красномовного жесту відразу стало зрозуміло, що "воно" й справді забуде дорогу до гуртожитку.

— Отже, Валерку ми беремо на себе, а ви приведіть Марусю. Ну, і відповідну декорацію тут наведете, — діловито командує Віктор. — Домовились?

— Домовились. Побіжу зараз до дівчат, треба десь посуду назбирати, — й Надійка весело вибігла з кімнати.

— Насамперед візьмемо краківської, — вголос розмірковував Віктор. — Альошко, ти ерудит з вищої математики, по триста грамів ковбаси на душу — скільки треба?

— Зараз підрахую, — з готовністю відгукнувся Альошка, хапаючи олівець. — Може, дівчата по триста не з'їдять?

— Ми їм допоможемо, — заспокоїв Данько. — Пиши: перцю фаршированого чотири банки...

— Шампанського для торжества, — підказав Віктор.

— Зажди з шампанським, тут істотного треба. Оселедців, огірочків солоних побільше — дешево і сердито.

Незабаром розкішне меню новорічного вечора складене. Не вистачало дрібниці — Володьки, єдиного, хто міг одержати гроші.

— І куди його лиха година понесла? — почав вже сіпатися Віктор. — Альошко, скільки на твоїх нацокало?

— Шість годин.

— О восьмій пошту закривають. Побіжу, пошукаю. Віктор помчав розшукувати Володьку. Повернувся і в розпачі шпурнув на підлогу шапку.

— Ну де, де вештається той віршомаз нещасний? І як такого телепня в інституті терплять? Та ще на математичному факультеті? Чого його досі не переженуть на філфак, щоб марки нашої не ганьбив! О господи, вже пів на восьму... А тут ще дівчат запросили, мирити його, недотепу, гадали... О, йде, йде, душогуб! Де ти пропадаєш,

бодай би ти на сесії провалився!

Всі троє хлопців наскочують на Володьку, тичуть в обличчя Альошчиним годинником і грошовим переказом. Володька, невисокий, ладний хлопчина, тільки здивовано глипає.

— Гроші прислали, іроде! — несподівано диким голосом реве Альошка. — Біжи швидше на пошту!

Він коліном висаджує Володьку з кімнати, Віктор вискакує вслід, підганяючи стусанами межи плечі.

— Побіжу навздогін, з пошти відразу до гастронома махнемо, — кричить Данько. — Ех, Альошко, і наїмося ж сьогодні...

Альошка залишається сам. Куйовдить руду чуприну і починає мріяти — так солодко, як вміє мріяти добре зголоднілий студент.

Хлопці, невеселі, повертаються.

— Запізнилися? — з болем виривається в Альошки.

— Володьчин паспорт, забули, — махає рукою похмурий Віктор. — Троє нас, бовдурів, побігло, а ніхто не згадав... Тепер уже пізно.

— Дарма, завтра... ні, завтра вихідний... післязавтра одержу, і віддам вам за пальто, — намагається заспокоїти їх Володька.

— Заткнись! Пальто... Що ми тепер дівчатам скажемо, коли прийдуть? — кипить Віктор. — Ти й нас осоромив, і себе зарізав!

У двері постукали.

— Ну от, Надійка вже посуд несе... Тепер виправдовуйся, Володько, як сам знаєш.

Та замість Надійки до кімнати заходить бувалого вигляду дядечко з потертим портфелем в руках. Він бадьоро здоровкається і спокусливо ляскає портфелем по столі.

— Ну, орли, попрацюємо?

Хлопці миттю оточують дядечка. Віктор виступає вперед і з байдужим виглядом недбало питає:

— Що там у вас сьогодні?

— Один вагончик цементу на п'ятдесят тонн. Швиденько розвантажите, і двадцятка в кишені. Поїхали?

— Тридцятка, — категорично заявляє Віктор. — Тридцятка, і ні копійки менше.

— Та що ви, голуб'ята? Там вам роботи на дві години. Двадцять п'ять.

— Погоджуйся, — шепоче Данько. — А то він у сьому кімнату піде... ой!..

Віктор міцно наступає каблуком на Данькову ногу і знехотя мимрить:

— Не буде діла. Глядіть, щоб ми й за тридцятку не передумали, а кого ви зараз, під Новий рік, знайдете? І — щоб гроші відразу на бочку!

— Ну, де наше не пропадало, по руках! А гроші — при мені.

Хлопці з блискавичною швидкістю натягають на себе старі штани та куртки, Віктор замикає кімнату і мчить до дівчат.

— Ось вам ключ од нашої кімнати і чотирьох сердець. Підготуйте всякі миски-ложки, а ми через дві години будемо. Умріть, а дождіться!

* * *

— Давай, хлопці, давай! — покрикує Віктор, і хлопці "дають". П'ятдесяtkілограмові мішки з цементом метеликами перелітають з вагона в могутні Данькові руки і щільно лягають у кузов грузовика. — Давай, хлопці, дві години не гумові!

Нарешті — вагон порожній, цемент вивантажений, а чесно зароблені тридцять карбованців у Вікторовому кулаці. Та вже чверть на дванадцяту, до гастроному не попасти, та й дівчата, напевне, не стали чекати. Проклятий Валерка забрав з собою Володьчину Марусю і тепер викаблучується перед нею, як...

Та часу роздумувати немає.

— За мною! — закликає Віктор, і хлопці кидаються на штурм вокзального буфету.

* * *

— Ні, ви тільки подумайте! Сміятися вони надумали з нас?.. — обурюється Надійка.

— Може, то вони зумисне, щоб помститися за Володьку? — жалібно питає Маруся, чорнобрива смаглявочка, і, не стримавшись, хлипає. — Та нехай би вже мене одну покарали, а вас за що?

— А нас за компанію. Щоб ти не була така "принципова".

Четверо дівчат розгублено притихли навколо столу. На столі, поміж пустих тарілок, красується художньо оформлена миска з вінегретом і сумує самотній, оздоблений кільцями цибулі, оселедець.

— Дванадцять годин! Ну, Вікторе, начувайся, завтра я з тобою розправлюся! Оксано, прокинься, ходімо спати до себе. Шкода, що відмовили Марусю піти з Валеркою.

— Та ні, я б і сама не пішла. Ну його, осоружного...

Ображені дівчата залишають кімнату. Отак, ні за цапову душу, пропав новорічний вечір...

У коридорі на них вихором налітають хазяїни кімнати — брудні, розхристані, з пакунками в руках.

— Назад! — задихаючись, хрипить Віктор і загороджує дівчатам дорогу. — Швидше допоможіть розібрати пакунки, а лупцювати нас завтра будете.

— Сьогодні! — мстиво каже Надійна. — Погляньте на годинник!

Альошка тихцем переводить стрілки годинника назад на двадцять хвилин.

— В чім річ? У нас ще є ціла хвилина. З Новим роком, дівчата!

Вистрелила пляшка шампанського. Маруся Здригнулась і, мабуть, зопалу, не отямившись, обнімає Володьку й цілує його в гаряче. Припорошене цементовим сірим пилом обличчя.

— З Новим роком! — горлає Данько і кровожерливо вгризається в шматок черстої ковбаси.

З Новим роком, друзі мої!

1962 р.